

Motion till riksdagen 2020/21:1972

av **Johan Hultberg (M)**

Stärkt äganderätt i minerallagstiftningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt äganderätt i minerallagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige finns goda möjligheter för en ökad mineralutvinning, vilket kan skapa jobb, ökade exportintäkter och tillväxt. Genom en ökad utvinning kan Sverige också bidra med viktiga mineraler för den gröna omställningen, exempelvis med olika mineraler som krävs för batteritillverkning. En ökad mineralutvinning i Sverige är mot denna bakgrund välkommen. Samtidigt är det viktigt att utvinningen sker hållbart och med respekt för äganderätten.

I gällande lagstiftning väger äganderätten dock alltför lätt. Markägare bli ofta överkörda när undersökningstillstånd ges och nya gruvor planeras, vilket bland annat skett i Dalsland under senare år. Företag får utan större svårigheter undersökningstillstånd för stora områden. Sveriges berggrund innehåller värdefulla och viktiga mineraler. Sökandet och utvinningen av dessa behöver ske med större respekt för äganderätten och markägarnas intresse än vad som görs idag. Ibland blir inte ens markägare underrättade om att tillstånd har givits om provborrning på deras fastigheter. Detta är helt orimligt.

Regeringen bör tillsätta en utredning om hur äganderätten kan stärkas i minerallagstiftningen. Särskilt är det förändringar i minerallagen som behöver göras men också miljöbalkens bestämmelser och dess relation till minerallagen bör ses över i syfte att stärka markägarens ställning. Vad som bland annat behöver prövas inom ramen för en utredning om stärkt äganderätt är giltighetstiden på de undersökningstillstånd som ges med stöd av minerallagen. Idag gäller ett undersökningstillstånd under tre år men med möjlighet till förlängning till maximalt hela 15 år. För en fastighetsägare innebär ett undersökningstillstånd ofta att det läggs en ”våt filt” över det område som tillståndet gäller för. Undersökningen vållar kanske inte någon direkt skada på marken men indirekt kan undersökningstillståndet vålla betydande problem och inte minst skapa

osäkerhet för markägaren. Konkret kan undersökningstillstånd göra det svårt att sälja fastigheter liksom försvåra framtida markanvändning. Centralt i detta sammanhang är att se över hur markägare bättre kan ersättas. Ersättning bör utgå för prospektering och brytning men intrångsersättning bör också övervägas vid undersökningstillstånd. En möjlig modell vore att intrångsersättning ska betalas om undersökningstillstånd förlängs. Det vore ett verktyg för att förmå de företag som erhåller undersökningstillstånd att skyndsamt genomföra sina undersökningar.

Sverige behöver en modern minerallagstiftning som tar hänsyn till både det stora behovet av mineraler och markägarnas äganderätt och intressen. Regeringen bör skyndsamt utreda hur äganderätten kan stärkas i minerallagstiftningen för att därefter återkomma till riksdagen med konkreta förslag.

Johan Hultberg (M)